№ 76 Մայիսի 10 Երեքշաբթի 1883 Մայիսի 10 Երեքշաբթի № 76

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարվանը 6 ռուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ։ Նամակ Նոր-Բայազէտից։ Ներքին լուրեր։—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ։—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ։—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ։ Խաչագողի յիշատակարան։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏԻՑ

—

Ապրիլ 22-ին

Զատկի տօների պատճառով գալով հայրենիք, Նոր-Բայազէտ, մտադիր էի մի քանի տեղեկութիւններ հաղորդել պատուական «Մշակի» ընթերցողներին։

Նոր-Բայազէտը սորանից մի քանի տարի առաջ ներկայացնում էր, համարեա, մի գիւղ, որտեղ առաջադիմութեան ոչ մի նշան չէր երևում։ Բայց այժմ կարելի է ասել, որ մի փոքր առաջ է գնացել։ Ուսումնարանը, շնորհիւ նորեկ ուսուցիչների և հոգաբարձութեան աշխատութեան բարւոք դրութեան մէջ է, այն ինչ առաջ ունէր տխրացուցիչ ուսուցիչներ և հոգաբարձութիւնը ուշադրութիւն չէր դարձնում ուսման վրա։ Այժմ երկսեռ դպրոցներում սովորում են մօտ 100 աշակերտներ և 60—70 աշակերտուհիներ, վերջիններս սովորում են և ձեռագործութիւն։ Պէտք է խոստովանված, որ թէ ուսուցիչները և թէ վարժուհիները իրանց պաշտօնին յարմար են գործում։

Մինչև անցեալ տարի ոչ մի թատրոնական ներկայացում չէր եղել, իսկ այս տարի եղել է երեք ներկայացում ու մինը պատրաստվում են տալու և այդ ներկայացումների հետևանքը այն եղաւ, որ Նոր-Բայազէտը այժմ ունի թատրոնական բեմ։ Այստեղ կայ նաև գեղատուն, հեռագրատուն, բացի այս հասարակական գործերի վրա ուշադրութիւն են դարձնում։ Այժմ քաղաքն ունի հացի ամբար, որտեղ կայ մօտ 1,300 պուդ ցորեան և 540 պուդ գարի։ Բայց ես չեմ կարող լուռ անցնել մի քանի հարցեր, որոնց պակասութիւնները երևան հանելով (ինչպէս ամեն մի թղթակցի պարտականութիւնն է) յոյս ունեմ, որ նոր-բայազէտցիք չեն ներմնայ ինձանից և կաշխատեն ուղղել իրենց պակասները։ Նոր-Բայազէտը չունի մի օրինաւոր բժիշկ մարդկանց համար գոնէ, դեռ չենք խօսում անասունների համար բժիշկ ունենալու վրա։ Թող նոր-բայազէտցիք, մանաւանդ վաճառականները լաւ իմանան, որ իրանց գլխաւոր պարապմունքն է անասնապահութիւն և ամեն տարի տասն հազարներով տաւար ու ոչխարներ են ունենում և երբ մի հիւանդութիւն է պատահում, փոխանակ անասնոց բժիշկ ունենալու, որը ամեն մի հիւանդութեան առաջն առնի, զուր տեղ դիմում են նախապաշարմունքներին։ Մարդկանց բժիշկ չունենալու հետևանքը այն է, ինչպէս որ այս քանի օրերս պատահեց. երկու գիւղացիք, գալիղարդաշցիք բոլորովին առողջ յանկարծ մեռնում են և ոչ ոք չէ կարողանում այդ մահուան առաջն առնել։ Այստեղ ինտելլիգենցիա ասված բանը չը կայ։ Երկրագործութիւնը դեռ քնած է։ Տեղիս պարապմունքն է հողագործութիւն, որի վրա յետոյ կը խօսենք։ Վաճառականութիւնը սաստիկ ընկած է, առևտուր չը կայ, վաճառականները վերջին աստիճան յուսահատված են։ Անասնապահութիւնը, որը ինքն ըստ ինքեան չահաւէտ պարապմունք չէ, մի կողմ դնենք, անասունների հիւանդութեան պատճառով մեծ վնաս է պատճառում։ Ես գլխաւորապէս պէտք է խօսեմ տեղիս «Մարդասիրական ընկերութեան» վրա, որ հիմնված և հաստատված է 1879 թւի մարտ ամսի 22-ին. հիմնադրութեան ժամանակ թէ անդամական վճարներից և թէ զանազան աղբիւրներից ունեցել է 6090 ր. 85 կ.։ Բայց այժմ ունի միայն 3,000 րուբլի դրամագլուխ, որը տրված է նուիրատու անդամներին 15% տոկոսով, բայց ինչ է եղել այդ գումարը, ինչպէս է ծախսվել երկսեռ դպրոցների վրա (ընկերութեան նպատակն է պահպանել տեղիս երկսեռ դպրոցները և կարեաց չափ բանալ գիւղերում դպրոցներ) ոչ մինը յայտնի չէ։ Նաև յայտնի չէ թէ ինչքան տարեկան մուտք և ելք ունի։ Ահա այդ ընկերութեան չորրորդ տարին է, դեռ ընկերութիւնը ոչ մի անգամ չէ հրատարակել իր հաշիւները և գործունէութիւնը։ Կանոնադրութեան 10-րդ յօդուածին համաձայն նախագահը պէտք է չարաթ օրերը մասնաժողով կազմէ ուսումնարանի դրութիւնը բարւոքելու (յօդուած 12.) նախագահը պէտք է տարեկան ընդհանուր ժողով կազմէ և քննելով ընկերութեան հաշիւները և գործունէութիւնը հաղորդէ բացակայ անդամներին և նորին վեհափառութեան կաթողիկոսին (16 յօդ.)։ Ատենադպիրը պէտք է կանոնաւորապէս պահպանէ ընկերութեան գործունէութեան տոմարները (յօդ. 22)։ Տեսուչը, որը մի տարուց աւել է քաղաքից բացակայ է, պէտք է հսկէ ուսումնարանի առաջադիմութեան վրա։ Բայց որ մինն է սրանցից կատարվել։ Գոնէ տարեկան հաշիւ տեսնվէր և յայտնվէր։ Ընկերութիւնը միայն անունով ընկերութիւն է։ Ուսումնարանները այժմս էլ կառավարվում են իրանց սեփական աղբիւրներով, միայն ստանում են ընկերութեան դրամագլխի 3,000 րուբլու տոկոսը 450 րուբլի։ Ինչ և իցէ, ամբողջ Նոր-Բայազէտը գիտէ այդ ընկերութեան գոյութիւնը, բայց, չը նայելով, որ դա հասարակական հիմնարկութիւն է, ով արդեօք գիտէ թէ Նոր-Բայազէտում կայ ընկերութիւն։ Յոյս ունենք ընկերութեան վարչութիւնը (որը այժմեան հոգաբարձութիւնն է) ուշք կը դարձնի մեր դրածի վրա ու նա չի մնայ ձայն բարբառոյ յանապատի։ Գալով Նոր-Բայազէտի այժմեան կեանքին, կասենք որ պարապութիւնը Նոր-Բայազէտցիներից սուեղծել է այնպիսի մարդիկ, որոնք բամբասանքը, ծաղրը, զրպարտութիւնը, մանաւանդ կռիւը, գլուխ ջարդելը դարձրել են սովորական բաներ։

Իսկ ինչ վերաբերում է տեղացիների փոխադարձ յարաբերութիւններին, Նոր-Բայազէտում միայն նա ձայն ունի, ով որ փող կամ ֆիզիքական ոյժ ունի։ Այստեղ ուղեղը չէ գործում. ով որ կարող է ջարդել, ծեծել ուրիշին, նա է տանում։

Նոր-Բայազէտի վերաբերմամբ այսքանով բաւականանալով, մի քանի խօսք էլ ուզում եմ ասել թէ տեղական և թէ քաղաքին շրջապատող գիւղերի հողագործութեամբ պարապողների և նրանց տնտեսական կեանքի մասին։

Գիւղերում դեռ տիրում են այն սովորութիւնները, ինչ որ տիրում էին սորանից 50 տարի առաջ. ինչպէս. ընտանիքը հաւ հպատակ է տանտիրոջը։ Կինը, աղջիկը իրաւունք չունեն նրա առաջ խօսել անգամ։ Գալով աղջկան մարդու տալուն, աղջկայ տէրը ստանում է տղայի տիրոջից մօտ 100 րուբլի, իսկ այս վերջինը իր հարազատներից հաւաքում է ծաղ ասված չատ գումարներ, մինչև 2—300 րուբլի։ Սա մի սովորութիւն է, որ տղայի տանը հարսանիքաւորները հաւաքված ժամանակ մինը ձեռում բռնելով մի աման սկսում է կանչել թէ այս ինչը այսքան խալաթ տուեց։ Այսպիսով դեռ օգուտ են տեսնում թէ տղայի և թէ աղջկայ տէրը օգտվում են, մէջտեղ հասարակութիւնն է վնասվում։ Եւ այս այնպէս է արմատացել գիւղացու մէջ, որ վերջին աղքատը պէտք է պարտքով ծ ա ղ ի համար փող վեր առնի։ Տղան տրված է ծնողների հաւանած աղջիկը առնել և նա մինչև պսակվելու օրը իրաւունք չունի կնոջ երեսը տեսնել և այդ բաշում է մօտ մէկ, երկու տարի։

Թէ Նոր-Բայազէտի միջին, տարին գասը և թէ նրա շրջակայ գիւղերի բնակիչները պարապում են գլխաւորապէս հողագործութիւնով և մասամբ խաշնարածութիւնով, իսկ ծովեզրեայ գիւղերի մի մասը ձկնորսութեամբ։ Ձկնորսութիւնը այնպիսի մի պարապմունք չէ, որ կերակրի գիւղացուն. այդ գիւղերը ստանում են կապալառուից մի որոշ գումար, գիւղի սահմանում գտնված գետերի համար։ Խաշնարածութեամբ համարեա ամեն գիւղում պարապում են։ Ձմեռները պահում են ոչխարներին խոտով, իսկ ամառները բարձրանում են սարերի վրա. այդտեղ պատրաստում են իւղ, պանիր և այլն և այդ իւղը և պանիրը նաև բուրդը հազիւ իրանց է բաւականանում։ Գլխաւոր պարապմունքը հողագործութիւնն է։ Ես մանեկայ մի քանի գիւղեր։ Դաշտերի վրա երևում էին

ԽԱՉԱԳՈՂԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

—

«Ես չը կամեցայ օրիորդի փառահեղութիւնը թուլացնել, թէև մեր ձեռնարկութիւնը սաստիկ վտանգաւոր էր։ Մենք կարող էինք և խանի մարդիկներին հանդիպել, որոնք իմանալով օրիորդի փախուստը, նոյնպէս հետամուտ կը լինէին։ Այդ պատճառով շտապում էի, բայց անգամ չը կորցնել և այնօր, որքան կարելի էր, երկար ճանապարհ կարել։

«Գիշերը մենք մնացինք անտառում, իսկ երկրորդ օրվայ երեկոյեան պահուն հասանք Երասխ գետի ափի մօտ։ Երասխը այդ կողմերում առուտ և պարսից հողերի սահմանագլուխն է։ Ես մտածում էի անցնել գետը և ռուսաց հողի վրա ապաստան գտնել։ Այդ կողմերում միակ անցքը Խուդա-աֆէրինի կամուրջն էր։ Բայց կամուրջով անցնել անկարելի էր, նախ այն պատճառով, որ այնտեղ կարող էին մարդիկ դրած լինել մեզ բռնելու համար, երկրորդ, մեզանից անցաթղթեր կը պահանջէին։ Իսկ մենք, փախստականներս, անցաթղթեր չունէինք։

«Դժուարութիւնը մեծ էր։ Ի՞նչպէս պէտք էր անցնել գետը։ Ուրիշ հնար չը կար, պէտք էր որոնել գետի ծանծաղուտներում մի ոչ այնքան խորին տեղ և մաքսախոյսների նման անցնել ջրի միջով։ Բայց Սանամը կարծ էր կատարել մի այսպիսի յանդուգն ձեռնարկութիւն։ Ես մնացել էի շուարած, չը գիտէի, թէ ինչ պիտի անեմ։ Երբ օրիորդը նկատեց իմ յուսահատութիւնը, հարցրեց.

—«Ի՞նչու ես կանգնած։

«Ես բացատրեցի նրան, թէ աւելի ապահով դրութեան մէջ լինելու համար, պէտք է անցնել ռուսաց հողի վրա։

—«Անցնենք, էլ ինչ բանի ենք սպասում, պատասխանեց նա։

«Ես ցոյց տուի ահարկու գետը։

—«Անցնենք գետը, կրկնեց նա մի առանձին փառահեղութեամբ։

—«Դուք չէք վախենում։

—«Ի՞նչից պէտք է վախենամ։

«Ես յայտնեցի նրան, թէ այն տեղը, թէև գետի ծանծաղ տեղերից մէկն է, այսու ամենայնիւ, բաւական խորն է։

—«Ես, ճշմարիտ է, լողալ չեմ իմանում, ասաց նա,—բայց ձին խօ իմանում է, լողալով կը տանէ և կը հանէ ինձ միւս ափի վրա։

—«Բայց դրա համար պէտք է բաւական քաջութիւն ունենալ, պէտք է սրտի և հոգու հանգստութիւն ունենալ, չը շփոթվել, չը մոլորվել և կարենալ իրան ձիու վրա պահել։

—«Կարող եմ, ասաց նա։ Յետոյ աւելացրեց.

—«Մի և նոյն չէ, ես խօ ուզում էի սպանել ինձ։ Եթէ Աստուած կամենում է, որ ես կենդանի մնամ, նա ինձ կօգնէ և ոչ մի վտանգ չի պատահի։ Իսկ եթէ հասել է իմ կեանքի վախճանը, աւելի լաւ է, որ այդ մաքուր գետը լինի իմ գերեզմանը։

«Հաւատար. մի այսպիսի ջերմ հաւատը նախախնամութեան անօրէնութեան վրա, միակ և ամենահաստատուն գրաւականն էր, որ ինձ սաիրթ տուեց մտածելու, թէ օրիորդը չի կորցնի իր հոգու քաջութիւնը և երկիւղից չի շփոթվի։ Եւ այդքանը բաւական էր կատարեալ յաջողութիւն սպասելու համար։ Բաւական էր, ասում եմ, այն պատճառով, որ եթէ նա կը կարողանար իրան ձիու վրա պահել, ձին այնքան ուժեղ էր և վարժված, որ առանց դժուարութեան կարող էր լողալով դուրս տանել նրան միւս ափի վրա։

«Այսու ամենայնիւ, սպասելիք վտանգը մեծ էր։ Ես բռնեցի օրիորդի ձիու սանձը իմ ձեռքում և պատուիրեցի նրան, որ իր ձին կառավարելու համար ամենևին հոգ չը տանէ, միայն երկու ձեռքով պինդ բռնէ թամբից և աշխատէ, որ ոտները դուրս չը պածնին ասպանդակներից։ Իսկ ես իմ ձին առաջ քշեցի, նրա ձիուն իմ ետևից քարշ տալով։ Երբ նրա ձին առաջին ոտները դրեց ջրի մէջ, ես նկատեցի, որ օրիորդը խաչակնքեց իր դէմքը և լուռ աղօթում էր։ Մենք բոլսեցինք առաջ գնալ։ Ջուրը հազիւ հասնում էր մինչև ձիաների կուրծքը։ Օրիորդը սկսեց մինչև անգամ ծիծաղել իմ վրա, թէ ինչու ես այնքան չափազանցօրէն նկարագրեցի գետի ահաւորութիւնը։ Բայց ես զգուշացնում էի նրան, թէ կարող են պատահել և աւելի խոր տեղեր։

«Երասխի ծանծաղուտները այնքան վտանգաւոր չեն, մանաւանդ ամառը, երբ ջուրը փոքրանում է։ Գիւղացիները մինչև անգամ ոչխարների հօտեր են անցկացնում։ Միայն պէտք է ճանաչել այն տեղերը, ուր նշանաւոր խորութիւններ չեն պատահում։ Իմ ընտրած տեղը ամենատարօրինակն տեղն էր, ուրկից անց էին կենում այն տեսակ մարդիկ, որ չէին ցանկանում սահմանապահ զօրաւորների հանդիպել։ Բայց ով կարող է նախագուշակել, թէ գետը ամեն ժամ, ամեն օր ինչ յեղափոխութիւններ է կատարում իր յատակում։ Այնտեղ, ուր երէկ ծանծաղ էր, այսօր բացվում է մի ահագին խորութիւն։ Իսկ ջրի խաբուսիկ մակերևոյթը դարձեալ հարթ-հաւասար է մնում։

«Մինչև գետի լայնութեան կէսը անցանք առանց որ և է դժուարութեան։ Ես խորհուրդ էի տալիս օրիորդին, որ երբեմն աչքերը խփէ, չառ չը նայի ջրին։ Ձիաները ջրի սրընթացութեան հետ կռուելով, փռնչալով, առաջ էին գնում։ Դեռ նրանց ոտները հասնում էին յատակին և այդ օգնում էր իրանց պինդ պահել և չը գնալ հոսանքի հետ։ Բայց երբ հասանք խորութիւններին, նրանք սկսեցին լողալ։ Այդ ժամանակ ամենավտանգաւոր րոպէն էր։ Ես անդադար ձայն էի տալիս օրիորդին, որ չը վախենայ, և իրան ամուր պահէ թամբի վրա։ Բայց ջուրը արդէն հասել էր մինչև թամբը։ Ձիաների վեր բարձրացրած գլուխներն էին միայն երևում։ Այդ միջոցին գետի սրընթաց հոսանքը սկսեց իր հետ տանել օրիորդի ձիուն։ Ես աշխատում էի կանգնացնել նրան, ձգտելով սանձից, որ իմ ձեռքում բռնած ունէի։ Բայց հնար չեղաւ, սանձը կտրվեցաւ, և նրա ձին բաւական հեռացաւ ինձանից։ Վտանգը ակներև էր։ Օրիորդը, այսու ամենայնիւ, չը կորցրեց սրտի ամրութիւնը և քաջութեամբ պահում էր իրան ձիու վրա։ Ես փութացնում էի իմ ձիուն, որ առաջանամ և բռնեմ նրան։ Բայց խակոյն տարսափը տիրեց ինձ, երբ տեսայ, որ օրիորդը իր ձիու հետ խորասուզվեցան ջրի տակ։ Ուրիշ հնար չը կար, պէտք էր թողնել իմ ձին, և լողալով որոնել նրան ալիքների մէջ։ Նրա ձիու գլուխը կրկին յայտնվեցաւ, ջրի տակից, օրիորդը դեռ նրա վրա էր գտնվում, երկու ձեռքով պինդ բռնած ունենալով նրա բաշից։ Ես լողալով մօտենում էի։ Մենք արդէն չեղվել էինք ծանծաղուտներից և ընկել էինք սարսափելի խորութիւնների մէջ։ Ես չեմ կարող նկարագրել այն

աշխատող հողագործները, որոնք իրանց ձայնը խառնած թռչունների դայլայլիկների հետ, կաղմած բնական մի ներդաշնակութիւն մի տեղ վարում էին հողը, միւս տեղ ցանում, մի այլ տեղ ցանածը մանգաղում էին (խառնում) և յետոյ տափնում էին (հաւասարեցնում). շատ արտեր արդէն կանաչել էին: Այս բոլորը հողագործը անում էր նահապետական սիստեմայով: Նորա գութանում լծված էին եօթն լուծ եզը: Նա ցանում էր և սպասում Աստուծոյ ուսածին: Նա չէր մտածում իրան աշխատութիւնով շատ ստանալ, այլ այդ թողնում էր նախախնամութեանը: Թէ Նոր-Բայազէտի հողագործի և թէ գիւղացու դրութիւնը ինչ տեսակ է թող դատէ ընթերցողը: Նա (մի մարտը) ստանում է միջին թւով 4 չվան ($^{2}/_{3}$ դեսեատին) տեղ, որի կէսը պահելով խամ (որ միւս տարին ցանէ) կէսը, 2 չվանը, ցանում է մօտ 15 լիդր ($4^{1}/_{2}$ պուդ) ցորեն, որը տալիս է շատ-շատ 60 լիդր և այդքանը պէտք է նրան բաւականացնի թէ ուտելու համար, թէ հագնելիքի և թէ վառելիքի և եթէ 60 լիդրը նա փող չինէ, որ այժմ արժէ 12 րուբլի (լիդրը 20 կոպէկով):

Պէտք է աչքի առաջ ունենալ, որ այստեղի գիւղացին ձմեռները պարապմունք չունէ, որ փող աշխատի: Հիմա երեւակայեցէք, ինչ կը լինի գիւղացու դրութիւնը, երբ նա մի կողմից պէտք է խոտ գնէ իր ոչխարները պահպանելու համար (շատ գիւղեր խոտատեղեր չունեն), կարելով իր բերանից իր օրական հացը, տանէ այն նեղութիւնները, որ պատահում է երաշտ տարիներում և փաչնը, որ պատահում է երաշտ տարիներում և վախճանի ծանր տօկոսները: Անցեալ տարվայ եւրաշտութեան և այս ձմեռվայ երկարութեան պատճառով գիւղացին ստիպվում է 30—40 % փող վեր առնել վաշխառուից իր և իր անասունների գոյութիւնը պահպանելու համար: Գիւղերում ուսումնարաններ չը կան, միայն Նիքբին-Ղարանլուղ գիւղում կայ մի ուսումնարան, որը կառավարվում է այդ գիւղի տանուտէր Մ. Շահումեանցի շնորհիւ և այդ ուսումնարանը յաճախում են 10—20 վերստ հեռաւորութեան վրա գտնված գիւղերից: Գիւղացին թէև շատ է մխսում, բայց չէ կարողանում մաքուր ապրել: Նա միշտ կեղտոտութեան մէջ է:

Գոնէ Նիքբին-Ղարանլուղից օրինակ վեր առնելով թող մեր միւս գիւղերն էլ ունենան կենտրոնական ուսումնարաններ. դա ի հարկէ թեմական տեսչների աշխատութիւններից է կախված: Ցանկալի է որ գիւղացիք աշխատեն սովորել մաքուր ապրելու ձեը, ձմեռվայ համար սովորեն պարապմունքներ, և ոչ հաւաքվել օդաներում և հեքիաթներով ու բամբասանքներով պարապեն: Գալով հողագործութեանը մենք կրկնում ենք, որ պէտք է վերցնել գիւղացու ամբոխի միջից հին ձեերը և մտցնել նրա տեղ նոր սիստեմա: Դրա համար հարկաւոր են ոստեսագէտ անձինք, որոնք գործնականապէս ցոյց տալով ամբոխին նոր սիստեմայի լաւութիւնը, կարողանային համոզել գիւղացիներին կազմել համայնք և այդ համայնքը թող ունենայ նոր ձեի գութաններ, որոնք եօթը լծած եզան տեղ երկու լուծ եզով կամ մի ջուխտ ձիով կը վարէին հողը: Բերել տրվէին քաղելու մեքենայ, որը շատ և շատ անգամ մեծ տարածութիւն է քաղում օրական քան 100 հոգի դերենդվորները: Բերէին ծեծելու մեքենայ, որը շատ անգամ կազատէր գիւղացիներին անձրեի տակ յորեն և դարի ծեծելուց, դեռ մի կողմ թնենք շատ ծեծելը և արժանութիւնը: Մասնագէտները պէտք է ժողովրդին սովորեցնէին հողի բարւոքելու և պարարտացնելու ձեը, թէ աղբով և թէ ուրիշ միջոցներով: Եւ միթէ այդ չէ կարող անել գիւղացին: Միթէ մեքենաներ բերելով բիչ կօգտվի: Բայց ոչ. հայը միայն այն ժամանակն է ձեռք զարնում գործի, երբ օտարը արդէն սկսել է և իր ձեռն է առել: Կամ լաւ չէր լինի, եթէ գիւղացիք իրանց հաշւով մի տղայ ուղարկէին Ռւմանի հողագործական ուսումնարանը հողագործութիւն սովորելու առանց թոշակի (այդ ուսումնարանում այժմ կայ վականսիա Կովկասից ստիպենդիատներ ունենալու) և յետոյ մեքենաներ էլ բերել տային: Այդ բոլորը պէտք է անի Նոր-Բայազետցին և մեծ օգուտ կունենայ, բայց ինչ արած, որ չէ ուզում, եթէ չասեմ չէ հասկանում:

Գալով խաշնարածութեանը, մեր գիւղացիների համար հարկաւոր են նոյնպէս մասնագէտ անձինք, որոնք սովորցնեն իւղի և պանրի լաւ գործելու եղանակը:

Բայց ուժն ենք ասում: Գիւղացիք մեզանից են բոլորը սպասում, իսկ մենք գիւղացուն թողնում ենք ու քաղաքներում ապրում:

Մ. Տէր-Մարտիրոսեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Մայիսի 3-ից «Հիւսիսային» հեռագրական գործակալութիւնը հաղորդում է որ մայիսի 1-ին արտասահմանից բերված է Ս. Պետերբուրգ իշխան Գորչակովի դիակը և թաղված է արդէն Սերգիեվսկի անապատի մէջ:

—

Լրագիրները հաղորդում են որ ներկայ տարվայ երկրորդ կէսում գարեջրի վրա ակցիզի չափը կը բարցրացվի: Իսկ եկող տարուց կաւելացվի արաղի գործարաններից և պանդոկներից վերցվող հարկը:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ հեռագրում են մայիսի 4-ից հետեւեալը: «Մայիսի 3-ին հասան այստեղ Յունաստանի թագուհին, Մեծ իշխան Կօնստանտին Կօնստանտինովիչ և դուքս Նիկոլայոս Լէյխտենբերգեան: Երէկ ուղեւորվեց Մոսկվա բարձր հանդիսապետ կոմս Պալէն և ամբողջ թագադրական յանձնաժողովը»:

—

Նոյն մայիսի 4-ից հեռագրում են հետեւեալը: «Ամերիկական ներկայացուցիչը թագադրութեան համար, հասաւ Կրօնշտատ»:

—

Լրագիրները հաղորդում են որ Սամարա քաղաքում մայիսի 4-ին չորս հրդեհներ են եղել, որոնք ոչնչացրին քաղաքի հինդ թաղեր:

—

«Հիւսիսային» հեռագրական գործակալութեանը հաղորդում են Բագուից, որ հրդեհից յետոյ Նոբէլի գործարանը այլ ես չէ բանում տասն և երեք օր շարունակ: Բայց մայիսի 5-ից գործարանը պէտք է նորից սկսի բանելու:

—

Մայիսի 5-ից հեռագիրը հաղորդում է Ս. Պետերբուրգից հետեւեալը: «Մեծ իշխան Վլադիմիր Ալէքսանդրովիչ և նրա Ամուսինը, երէկ ուղեւորվեցին Մոսկվա»:

—

Լրագիրները հաղորդում են որ սենատօր Մարկով նշանակված է արդարութեան մինիստրի օգնական:

—

Հեռագիրը հաղորդում է որ դարձեալ հետեւեալ պատգամաւորութիւններ հասան, թագադրութեանը ներկայ գտնվելու համար. բուլգարական պատգամաւորութիւն, Սիմէօն միտրօպոլիտի առաջնորդութեամբ և նոյնպէս եապօնական պատգամաւորութիւնը: Այս օրերս ռուս աղանդաւորների պատգամաւորութիւնն էլ ուղեւորվում է դէպի Մոսկվա:

—

Խարկօվից հեռագրում են որ Գավրիլօվկա կայարանի մօտ գտնված են քարածուխի հարուստ հանքեր:

—

Մոսկվայից հեռագրում են մեր լրագիրներին, մայիսի 6-ից հետեւեալը: «Московск. Вѣдом.» լրագիրը հաղորդում է, որ վերջնականապէս վճռված է հետեւեալ կարգադրութիւնն անել թագադրութեան ժամանակ լինելի տօնախմբութիւնների մասին: Մայիսի 8-ին լինելու է Նոցա Մեծութիւնների գալը Պէտրովսկի պալատը, մայիսի 10-ին հանդիսաւոր մուտքը, 11-ին պետական դրօշակի օծումն. 12-ին, 13-ին և 14-ին Նոցա Մեծութիւնները կընդունեն սուրբ հաղորդութիւն, կը յայտնվի թագադրութեան օրը որ լինելու է 15-ին և պետական նշանները կը տեղափոխվեն պահական դահլիճը, 16-ին, 17-ին և 18-ին Նոցա Մեծութիւնները կընդունեն շնորհաւորութիւնները, 20-ին պետական նշանները կը տեղափոխվեն Օրուժէյնայա պալատը և կը տրվի ճաշկերոյթ ազնուականութեան նահանգական առաջնորդներին, քաղաքագլուխներին, նահանգական զեմստվօների ներկայացուցիչներին և այլ անձանց, 21-ին կը տրվի ժողովրդական տօնախմբութիւն և Պետրովսկի պալատի մէջ ճաշկերոյթ վիճակային ստարշինաներին, 22-ին լինելու է ուղեւորութիւնը դէպի Տրօիցկի-Սերգիեվսկի վանքը, 23-ին Պրեօբրաժենսկի և Սեմէնօվսկի գնդերի երկու հարիւրամեայ տարեդարձը կը տօնվի, 24-ին ճաշկերոյթ կը տրվի դիպլօմատիական բոլոր ներկայացուցիչներին, պետական խորհրդի անդամներին, սենատօրներին, պալատի ամենաբարձր պաշտօնեաներին, ստատս-սեկրետարներին, գեներալ-ադիւտանտներին, Նորին Մեծութեան ակիտայի գեներալներին և ֆլիգել-ադիւտանտներին, 26-ին կը կատարվի Ս. Փրկչի մայր-եկեղեցու օծումը, 28-ին գինուորական հանդէս և 29-ին մայիսի վերադարձ Ս. Պետերբուրգ:

—

Ս. Պետերբուրգից մայիսի 6-ին հեռագրում են հետեւեալը: Այսօր, Նորին Կայսերական Բարձրութեան Թագաժառանգի ծննդեան տօնի առիթով մայրաքաղաքը զարդարված է դրօշակներով և Իսակիեվսկի մայր-եկեղեցում կատարվեցան մաղթանքներ: Ամեն օր ուղեւորվում են դէպի Մոսկվա Մեծ իշխաններ, մինիստրներ և դիպլօմատիական անձինք:

—

Ս. Պետերբուրգից հեռագրում են, որ այն օրը երբ Նոցա Մեծութիւնները կուղեւորվեն Մոսկվա Ս. Պետերբուրգի բոլոր եկեղեցիներում մաղթանքներ կը կատարվեն:

—

Սենատում քննվեցաւ Ս. Պետերբուրգի փոխադարձ կրեդիտի ընկերութեան մէջ կատարված գեղծումների գործը: Նահանգական դատարանի վճիռը Սինեբրիւխովի, Ժաղմիրօվսկու, Պօգրեբովի, Կիրշբաումի, Լմէլյանովի և Մայէրի քննելուց յետոյ, սենատը որոշեց. Մայէրի և Կիրշբաումի մասին վճիռը ոչնչացնել, իսկ մնացածների դատապարտը թողնել առանց հետեւանքի:

—

Մայիսի 7-ից հեռագրում են Մոսկվայից, որ մայիսի 6-ին հասան այստեղ Մեծ իշխաններ Նիկօլայ և Միխայիլ Նիկօլայեւիչներ իրանց ընտանիքներով: Նոյնպէս հասան օտար պետութիւնների ներկայացուցիչներից շատերը:

—

Բագուից հեռագրում են, որ Անդրկասպեան երկրում գտնված են ծծմբի հարուստ և ընդարձակ հանքեր:

—

բոլոր վարձուրանքը, որ այս րոպէիս էլ տիրում է իմ սրտին, երբ մտաբերում եմ իմ անխոհեմութիւնը, թէ որպիսի յիմարութեամբ ես թոյլ տուեցի ինձ այնպէս անհոգութեամբ վերաբերվել դէպի կատաղի Երասխը: Ես թէ այն ժամանակ և թէ այժմ դեռ չեմ կարողացել պարզ հասկանալ, թէ ինչ կատարվեցաւ, և ինչպէս եղաւ, որ երբ աչքերս բաց արի, ինձ ջրի խորութեան մէջ գտայ: Երեւի, մի ուժգին պտոյտ, մի կատաղի յորձանք ինձ ես տարել էր ջրի տակ: Բայց երբ կրկին բարձրացայ ջրի մակերեւոյթի վրա, նայեցի, օրիորդը այլ ես չէր երեւում: Երկար ես լողում էի, այս կողմ և այն կողմ, երկար որոնում էի նրան, բայց նա չը կար ու չը կար…

«Մի ձայն գետի հակառակ ափից վաղուց կանչում էր ինձ: Բայց ես իմ խռովութեան խորին տագնապի մէջ սկզբում ոչինչ չէի լսում: Նա կանչում էր. «դուրս եկէք, դուրս եկէք… դէպի այս կողմը:»

«Իմ ուժերը բոլորովին սպառված չէին, միայն օրիորդի կորուստը մահուան չափ տանջում էր ինձ: Ես սկսեցի ալիքները պատառելով լողալ դէպի կոչող ձայնը: Երբ դուրս եկայ ափի վրա, իմ ուրախութեանը չափ չը կար: Օրիորդը այնտեղ նստած էր և կոչող մարդը կանգնած էր նրա մօտ:

—«Դուք այժմ փրկված էք… մի առանձին բերկրութեամբ ասում էր նրան, որպէս մի մարդ, որ խորին բաւականութիւն էր զգում, որ ազատել էր մի կեանք: Յետոյ դարձաւ նա դէպի ինձ, ասելով.

—«Դուք բաւական քաջութեամբ կռւում էիր ջրի հետ, ես համոզված էի, որ դուք դուրս կը գաս, այդ պատճառով քո մասին հոգ չը տարայ:

«Արեը դեռ նոր մայր էր մտել, դեռ բաւական լոյս կար: Երասխի դետաձորի մէջ մշտական քամին սաստիկ սառն է լինում, մանաւանդ երեկոյեան պահուն: Օրիորդը թրջված հագուստի մէջ ամբողջ մարմնով դողդողում էր: Անծանօթ բարեբարը առաջարկեց ինձ, տանել նրան մերձակայ գիւղը տաքանալու և հագուստները չորացնելու համար: Սնանմը ոչինչ չէր խօսում, նա գտնվում էր մի տեսակ տենդային դրութեան մէջ: Բայց անծանօթի առաջարկութիւնը ինձ անգործնական երեւաց: Մենք փախստականներ էինք, անխոհեմութիւն կը լինէր մեր կողմից մտնել բնակութիւնների մէջ: Թէև այդ մասին ես ոչինչ չը յայտնեցի անծանօթին, բայց, կարծես թէ, նա մի բան նշմարում էր: Օրիորդը, թէև ծածկված էր ուղտամազի հագուստի մէջ, բայց նրա գտակը ջրի հոսանքի հետ գնալով, գլուխը մնացել էր բաց, և մազերի երկայն հիւսերը թափվել էին թիկունքի ու կուրծքի վրա: Այդ կասկածանքի մէջ ձգեց անծանօթին: Ես աշխատեցի փարատել նրա կասկածը, ասելով, որ նա այս ինչ խանի «ղուլն» է, մայրը ուխտել է, որ մինչև քանի տարեկան հասակը մազերը չը կտրվեն:

—«Այդ ինձ շատ չէ հետաքրքրում… պատասխանեց նա,—բայց դրան հարկաւոր է շուտով մի տաք տեղ, եթէ ոչ խեղճը տենդ կը ստանայ:

—«Ի՞նչ ազգից են այն գիւղացիները, հարցրի ես:

—«Հայեր են, պատասխանեց նա:

Երբ պատրաստվեցանք գնալ դէպի գիւղը, ես նոր նկատեցի, որ մեր ձիաները կորած էին: Անծանօթը ասաց, որ նրանք դուրս եկան գետի միւս ափի վրա: Կորուստը շատ զգալի էր: Փախստականը առանց ձիաների ո՞ր կարող էր գնալ: Կրկին լողալով անցնել գետը և որոնել ձիաներին շատ դժուար էր. նախ, այն պատճառով, որ ես չէի կարող մենակ թողնել օրիորդին, երկրորդ, ոչինչ հաւանականութիւն չը կար, թէ կարելի կը լինէր գտնել նրանց: Ձիաները այնքան սովորած էին եկած ճանապարհին, եթէ մի օտար մարդ չը բռնէր նրանց, ուղղակի կը գնէին իրանց տիրոջ տունը:

Երբ անծանօթը նկատեց իմ շուարված դրութիւնը, ասաց.

—«Գնանք, ձիաների մասին կը մտածենք յետոյ:

—«Ի՞նչ կարող ենք մտածել, հարցրի ես:

—«Գիւղից ուրիշ մարդիկ կուղարկենք, որ որոնեն նրանց:

«Գիւղը շատ հեռու չէր. մութը դեռ նոր էր պատել, երբ հասանք այնտեղ: Անծանօթը չը բաժանվեցաւ մեզանից, որպէս երեւում էր, նա իր առաքինութիւնը կամենում էր մինչև ծայրը հասցնել: Իմանալով, որ մենք օտարականներ ենք, նա հոգ տարաւ մեզ համար գիշերելու օթեան ես գտնել:

—«Ես էլ այստեղ օտար եմ, ասաց նա,—ձեզ կը տանեմ մի և նոյն տունը, ուր ես մի քանի օր կացել եմ: Նրանք բարի և հիւրասէր մարդիկ են:

«Օրիորդը հազիւ էր շարժվում. սոսկալի դէպքը խլել էր նրանից ամեն զօրութիւն: Յենած իմ թեւքի վրա, դժուարութեամբ փոխում էր նա իր դողդոջուն քայլերը:

«Տունը, ուր տարաւ մեզ անծանօթը, գիւղի նշանաւոր անձինքներից մէկի տունն էր: Մեզ պատահած դժբախտութեան տեղեկութիւնը բաւական էր, որ հրաւիրէր բոլորի կարեկցութիւնը մեզ վրա: Այդ պատճառով մեր փախուստի մասին ոչինչ չը խօսեցինք:

«Օրիորդին պէտք էր հանգստութիւն, պէտք էր ջերմացնել սառած մարմինը: Խեղճը մի առանձին սենեակում տաք անկողին պատրաստեցին: Նա խնդրեց ինձ օգնել իրան, որ հանէ թրջված հագուստը: Ես միւսներին հեռացրի, որպէս զի չը նկատեն, թէ նա աղջիկ է և ոչ տղայ: Մութը, ցաւը, հիւանդոտ դրութիւնը խլել էին նրանից կանացի պարկեշտութեան այն զգացմունքները, որով կինը չէ ներում մի օտար տղամարդին շօշափել իր մարմինը: Բայց այն դրութեան մէջ նա նայում էր իմ վրա, որպէս իր ազգականներից մէկի վրա: Եւ իմ զգացմունքները այնքան մաքուր էին, որ օրիորդը չէր սխալվում իր վստահութեան մէջ:

«Նա անկողին մտնելուց յետոյ ես չը հեռացայ նրա կշտից, մինչև տաքացաւ և ջերմ քրտինք պատեց ճակատը: Քունը շուտով տիրեց նրան, բայց տենդային և անհանգիստ քունը: Բորբոքված երեւակայութիւնը դեռ արթուն էր: Երկար նա տանջվում էր սոսկալի երազներով, և երբեմն խօսում էր խառն զառանցութիւնների մէջ: «թող կուզ սպանէք, թէկուզ կոտորէք, պարոնի կինը չեմ դառնայ»… այդ խօսքերը մի քանի անգամ լսելի եղան նրա բերնից:

«Գիշերը ես մնացի նոյն սենեակում, ուր պառկած էր օրիորդը: Միանգամ միայն մտաւ բժիշկ մօտ անծանօթը և հարցրեց օրիորդի դրութիւնից. ուրիշ ոչ ոք չը խանգարեց նրա հանգստութիւնը:

«Առաւօտեան օրիորդը իրան լաւ էր զգում. փոքր կազդուրեցաւ և առանց իմ օգնութեան հագնվեցաւ: Միայն ջուր տուի լուացվելու: Նրա վիճակը բժիշկ այն աստիճան զբաղեցրել էր, որ դեռ ոչ մի

Բագուից, մայիսի 7-ից հեռագրում են մեզ: «Այսօր պաշտօնապէս յայտնված է Բագու-Թիֆլիսեան երկաթուղու բացումը»:

—

Ինչպէս հաղորդում են լրագիրները Րօստօվ (Դօնի վրա) քաղաքում, հացի վաճառումը շատ թոյլ է. հացի պահանջը արտասահմանից աննշան է: Իսկ Եկատերինօսլավի, Ստավրօպօլի նահանգներում, Կուբանեան և Տերկեան վիճակներում հրաշութիւն է:

—

Ռուս լրագիրները հաղորդում են որ Բախմուտ քաղաքից երեք վերստ հեռու գտնված է մաքուր պղինձը:

—

Լրագիրները հաղորդում են, որ թագադրութիւնից յետոյ կը ներկայացվի պետական խորհրդին Կայսրութեան և Ֆինլանդիայի մէջ եղած առևտրական յարաբերութիւնների փոփոխման ծրագիրը:

—

«Մշակի» հետևեալ համարը կը հրատարակվի հինգշաբթի օր, 12-ին մայիսի:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մայիսի: „Правит. Вѣстн.“ լրագրում հրատարակված են դիւղական կալուածական բանկի կանոնները և նրա բաժանմունքները: Երէկ Մոսկվա ուղևորվեցաւ առանձին դիպլօմատիական գնացք Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Աւստրիայի, Բէլգիայի, Սպանիայի, Պօրտուգալիայի, Դանիայի, Միացեալ-Նահանգների, Եապօնիայի և Չինաստանի ներկայացուցիչներով: Այսօր ճանապարհ ընկաւ դէպի Մոսկվա արտաքին գործերի մինիստրը: Երէկ, Ֆօնտանկի վրա, Անիչկօվ պալատի հանդէպ, գազի ճայթում պատահեց, ոչ ոքին վնաս չը պատճառելով:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 8 մայիսի: Յանձնաժողով է կազմված Հայաստանում և ուրիշ նահանգներում վերանորոգութիւններ մտցնելու համար: Մեծ վեզիրը խորհրդակցում էր հայոց պատրիարքի հետ և Կ. Պօլիս կանչեց Վանի նահանգապետին:

ՄՕՍԿՎԱ, 8 մայիսի: Թագաւոր կայսրը, կայսրուհին, Թագաժառանգը, միացած Օգոստափառ Երեխաները և Մեծ Իշխան Ալեքսի Ալեքսանդրովիչ այսօր երեկոյեան 6 ժամ 20 րոպէին ժամանեցին Մոսկվա: Կայարանի մօտ կանգնած էր պատւաւոր զօրք կավալէրգարդեան գնդից դրօշակով: Կայարանը գնացին դիմաւորելու համար. Մեծ Իշխանները, պրինցները և գէնէրալները: Դուրս գալով վագօնից, Նորին Մեծութիւնը բարևեց Օգոստափառ ազգականներին, ընդունեց րապօրտ և ողորմածաբար խօսում էր գէներալներից շատերի հետ. ապա Նորա Մեծութիւնները կառք նստեցին և գնացին Պետրօվսկի պալատը: Դէպի պալատը տանող շօսէն լցված էր բազմաթիւ ժողովրդով, որ ողջունում էր հիացած „ուրայով“ սիրեցեալ Արքայական Զոյգին Օգոստափառ ընտանիքով. փողոցները, հրապարակները և բուլվարները լիքն են ուրախ ժողովրդով. ամէն տեղ ուրախալի տրամադրութիւն է տիրում:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, մայիսի 8-ին: Թագաւոր Կայսրը, Կայսրուհին Օգոստափառ երեխաներով և Մեծ Իշխաններ Ալեկսի և Պավէլ Ալեքսանդրովիչները գիշերվայ 1 ժամին Գատչինօից Մոսկվա ուղևորվեցան:

ՊԵՏՐՕՊԱՎԼՕՎԿԱ, 8 մայիսի: Այստեղ փչում է ամէնասաստիկ ուրագան, որից վնասվեցին շատ տներ, պոկվեցան բազմաթիւ տանիքներ:

ՄՕՍԿՎԱ, 8 մայիսի: Երէկ Նորին Կայսերական Բարձրութիւն, գլխաւոր հրամանատարը զօրքերի, որ ժողովված էին Մոսկվայում և շրջականերում, Մեծ Իշխան Վլադիմիր Ալեքսանդրովիչ իր ամուսնու՝ Մեծ Իշխանուհի Մարիա Պավլօվնայի հետ այցելեցին Խօդինեան բանակի զօրքերը, ուր ժամանեցին առաւօտեան 6 ժամին: Ձի նստելով և գեներալ Գանեցկուց րապօրտ ընդունելով, Նորին Բարձրութիւնը, շրջապատած ավիտայով, գնաց զօրքերի երկարութեամբ (Մեծ Իշխանուհի Մարիա Պավլօվնան հետևում էր ամուսնուն բաց կառքի մէջ նստած), գրենադէրների հիացած աղաղակների մէջ անցաւ ամբողջ գիծը, և շնորհակալութիւն յայտնելով զօրքերի հրամանատար Բրէվէրն Գէլագարդին և գեներալ Գանեցկուն գրենադէրների արիասէս տեսքի համար, ապա կառք նստեց և ամուսնու հետ, հիացած „ուրաների“ ուղեկցութեամբ, վերադարձան Մոսկվա: Այսօր Մոսկվա ժամանեց Բօլգարական Իշխանը: Մոսկվան այսօր հանդիսաւոր տեսք ընդունեց. փողոցների վրա, հրապարակների և բուլվարների վրա ծածանվում են դրօշակներ, ծաղիկներ, վահաններ և տրանսպարաններ, ժողովրդեան մեծ բազմութիւն կայ: Այդ բոլորին նպաստում է գեղեցիկ եղանակը:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
(ԿՈՒԿԻԱ, ՍԻՄԷՕՆՕՎՍԿԻ ՓՈՂՈՑ, Տ. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆԻ):

Հիւանդները ընդունվում են ամէն օր:

Առաւօտեան՝ 9—$10^1/_2$ Ժ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—վիրաբուժութեան և վեներական հ. և ՐՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—կանանց, երեխայոց և ներքին հ. $10^1/_2$—12 Ժ. ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆՑ—ներքին հ. 12—1 Ժ. աչքացաւի ԼԱՐԻՕՆՕՎ—ամէն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի և ՐԷՑԻ—չորեքշաբթի և կիրակի:

Երեկոյեան՝ 5—7 Ժ. ՈՒՇԱԿՕՎ—երեխայոց և կոկորդի հ. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ: Ջղային և հոգեկան հ. և էլեկտրա-բուժութեան ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆՑ—ամէն օր և, երբ խորհրդակից նոյն հիւանդութեանց համար, Ա. ԲԱԲԱՅԵԱՆ—երեքշաբթի և շաբաթ: Ընդհանուր բժշկական խորհուրդ (կօնսուլտացիա)—երեքշաբթի և շաբաթ 7—8 ժամը երեկոյեան: Գիշերօթիկ հիւանդներ: Վարձ՝ խորհուրդ երթևեկներին—50 կոպ. կօնսուլտացիան—3 րուբ. չքաւորները—ձրիաբար:

Հիւանդանոցի կառավարիչ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ (բնակվում է նոյն հիւանդանոցում:)

(չոր. ուրբ.)

ЖЕСТЯНКА 20 ЧАШЕКЪ 1 РУБ.
ШОКОЛАДЪ
РЕТАБЛІЕРЪ
С. СІУ и Ко
ВЪ МОСКВѢ.
ПРИ ТРЕБ: ПОЧТОЙ ПРИЛАГАТЬ НА ОТПРАВКУ.

(5. 10. 25) 4—24

КЁЛЕРСКАЯ
ДУШИСТАЯ ВОДА.

29—50

ԱՐԾԱԹԷ ՍԵՂԱՆ

ՊԱՍՏԱՌ ՕՐՕՑ ՏԱՐՆՕՊՕԼ եղբայրների շոգէ գործարանից Օդէսայի մէջ, մեծ քանակութեամբ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳՆԵՐՈՎ: ՊԱՀԵՍՏԸ ԹԻՖԼԻՍԻ մէջ Լօրիս-Մելիքօվսկայա (Ատամանսկայա) փողոց, Ն. Ե. Զուբալօվի տուն, հոգևոր ՍԵՄԻՆԱՐԻԱՅԻ հանդէպ: ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գնողներին ԶԻՋՈՒՄՆ կը լինի:
(ե. հ. շ.) 10—10

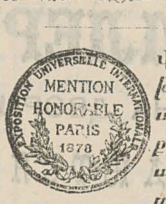

ՎԱՐՇԱՎԱ, Իր յատկութիւններով մարմնի մասերի և մանաւանդ ոտքի մասների քրտինքից առաջ եկած փտումն ոչնչացնող յայտնի նիւթ

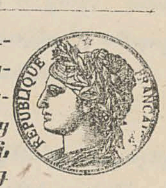

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անունով ծախվում է Եւրօպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատների մէջ և դրօգիստների մօտ: Գլխաւոր պէսօ նիւթի հնարող Ֆարմացէի մագիստրոս Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, Վարշավայում, Էլէկտօրալնի փողոց № 35. Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ Վարշավայում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ.: Պէտք է զգուշանալ խարդախումներից և պահանջել, որ իւրաքանչիւր արկղիկը ունենայ գործածութեան բացատրութիւնը և փարիզի աշխարհահանդէսի մեդալները:

Պ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ

10—10

թիւն չէր դարձրել, թէ որտեղ ենք գտնվում, կամ ով է մեր հիւրընկալը: Ես մինչև անգամ իմ շնորհակալութիւնը դեռ չէի յայտնել անծանօթին, որ օրիորդի կեանքը ազատեց խեղդվելուց, և դեռ չը գիտէի, թէ ինչ դիպուածով պատահեց նա գետի ափի մօտ, երբ մենք ենթարկվեցանք սոսկալի փորձանքին:

«Առաւօտեան անծանօթը կրկին մտաւ մեզ մօտ: Մեծ եղաւ իմ զարմանքը, երբ նկատեցի, որ այդ մարդը ծանօթ էր ինձ: Դա մի և նոյն ճգնաւորն էր, որին իմ պատանեկութեան հասակում տեսել էի Որոտնայ վանքում: Այո, նոյն ճգնաւորը, երկու ականջների ծայրերը կտրած, բազուկները և ձեռքի երեսը դրօշմված Երուսաղէմի ուխտաւորի նշաններով: Իսկ այժմ նա աշխարհականի հագուստ ունէր, թէև այդ հագուստի մէջ ևս պահպանել էր իր բարձր առաքինութիւնը:

«Տեսնելով օրիորդին առողջ, չափազանց ուրախացաւ նա, և մի առանձին կարեկցութեամբ մօտեցաւ, նստեց մեզ մօտ: Երևում էր, մեզ հետ առանձին խօսելիք ունէր, այդ պատճառով պատուիրեց ինձ սենեակի դուռը փակել և ոչ ոքին ներս չը թողնել:

—«Ես այստեղացի չեմ, ասաց նա,—ես էլ ձեզ նման օտարական մարդ եմ այս գիւղում: Այսօր պէտք է հեռանամ այստեղից: Ես եկայ ձեզ մօտ հարցնելու, որովհետև այլ ևս հարկաւոր չեմ լինի ձեզ:

—«Ձեր կատարած գործը՝ այնքան մեծ է, որ մենք իրաւունք չունենք աւելին պահանջել ձեզանից, պատասխանեցի ես:—Մեզ մնում է միայն շնորհակալ լինել ձեր առաքինութեան համար:

—«Այդ աւելորդ է, ասաց նա համեստութեամբ: —Ես արել եմ այն, ինչ որ ամէն մարդու պարտքն էր անել, երբ տեսնում է դժբախտութիւն: Բայց դուք այն առնելք, որովհետ մի օր և իցէ այլ բանում պէտք եմ ձեզ, թէ ոչ: Ես սիրում եմ պարզ խօսել. աւելի լաւ կը լինի, որ դուք ևս բոլորովին անկեղծ լինէք ինձ հետ...

«Վերջին խօսքերը ինձ կասկած պատճառեցին. երևում էր, որ նա փոքր ի շատէ տեղեկութիւն ունէր մեր գաղտնիքի մասին: Ես պատասխանեցի.

—«Մենք չենք կարող անկեղծ չը լինել դէպի մի բարերար, որ այնքան մեծ զոհաբերութիւն յանձն առեց ազատելու մի կեանք:

—«Մի օրիորդի կեանք… կրկնեց նա խորհրդաւոր ձայնով: «Ես մնացի շուարած: Որտեղից գիտէր նա, որ տղամարդի հագուստով ծպտեալ պատանին օրիորդ էր: Նա պատասխանեց.

—«Օրիորդին ջրից հանելու ժամանակ ես արդէն հասկացայ, որ նա տղամարդ չէ: Նրա մի այսպիսի ծպտեալ դրութիւնը առիթ է տալիս ինձ մտածելու, որ ձեր վարմունքի մէջ թագնված է մի գաղտնիք: Դուք չէք սխալվի, եթէ այդ գաղտնիքը կը յայտնէք ինձ: Գուցէ ես կարող կը լինեմ դարձեալ օգնել ձեզ:

«Օրիորդը, որ բոլոր ժամանակը լուռ լսում էր, ընդհատեց մեր խօսակցութիւնը, ասելով.

—«Այս գաղտնիք չեմ պահի մի մարդուց, որը ազատեց իմ կեանքը: Եւ սկսեց նա մի ըստ միոջէ պատմել, թէ ինքը ում աղջիկն է, պատմեց իր հօր անգութ վարմունքը, որ իրան ուզում էր բռնութեամբ մահմեդական խանին տալ, և ինքը այդ բարբարոսութիւնից ազատվելու համար, բախվեցաւ փախուստի մէջ փրկութիւն որոնել և այլն:

«Անծանօթը խորին ցաւակցութեամբ լսում էր: Երբ օրիորդը աւարտեց, ասաց նա.

—«Որքան ցաւալի է ձեր պատմութիւնը, յարգելի օրիորդ, այնքան գովելի է ձեր արիութիւնը, որով պատերազմեցիք կոպիտ բռնութեան դէմ և բարի օրինակ դարձաք շատերի համար: Հիմա աղջիկներ մահմեդականների խաներին տալը այն սովորական կոչարքներից մէկն է համարվում, որով չարամիտ մարդիկ ձգտում են այս և այն նըպատակին հասնել: Դա վատ է, դա շատ վնասակար է: Ձեր պատմութիւնը աւելի և աւելի դրդեց իմ կարեկցութիւնը: Ես ուրախ եմ, որ դեռ ևս մի փոքրիկ ծառայութիւն կարող եմ անել ձեզ:

—«Բաւական է, ինչ որ արեցիք, պատասխանեց օրիորդը:

—«Ոչ, բաւական չէ, պատասխանեց նա համարձակութեամբ:—Դուք այժմ գտնվում էք ռուսաց հողի վրա, դուք փախստական էք պարսից երկրից, դուք անցել էք այս կողմը առանց անցագրի,—այդ բոլորը ձեզ խիստ դժուարին դրութեան մէջ է գցում: Ձեր հայրը այնքան ազդեցութեան տէր մարդ է, բաւական է, որ նա գրէ այստեղի կառավարութեանը, ձեզ իսկոյն կը բռնեն և յետ կուղարկեն, որովհետև դուք փախստական էք, դուք անցագիր չունէք: Այդ լաւ է, որ դուք աղամարդի կերպարանքի մէջ էք մտել, բայց այդ բաւական չէ ձեր ապահովութեան համար: Դուք դեռ գտնվում էք պարսից սահմանի մօտ, պէտք է հեռանալ այստեղից և շուտով հեռանալ: Բայց այդ դժուար կը լինի ձեզ, որովհետև դուք կորցրիք ձեր ամենակարևոր դիւրութիւնները,—ձեր ձիաները: Ես գիշերը այդ մասին մտածում էի, մի քանի լաւ լրագրողներ ուղարկեցի, անցան գետը որոնելու ձեր ձիաները, բայց առաւօտեան լուր բերեցին, որ չը գտան նրանց: Դուք առանց ձիաների ոչ մի տեղ գնալ չէք կարող: Ձեզ պէտք է շուտափոյթ կերպով տեղափոխվել մի տեղից միւս տեղ, իսկ այդ առանց ձիաների անկարելի է:

«Նրա նկատողութիւնները ուղիղ էին: Մեր դրութիւնը խիստ դժուարին էր: Մենք զուրկ էինք ամէն միջոցներից, որ մեր պէտքերը հոգայինք: Մեր փախուստը այնքան անակնկալ և անպատրաստ կերպով կատարվեցաւ, որ ապագայ պէտքերի մասին ամենևին չը մտածեցինք: Մենք մինչև անգամ այնքան փող չունէինք, որ մեզ համար հաց գնէինք ուտելու:

—«Ես, շարունակեց նա,—բոլորը հոգացել եմ: Ես վարձեցի ձեզ համար երկու ձիաներ, որոնց տէրը կը տանէ ձեզ ուր որ կը կամենաք: Միայն խորհուրդ կը տայի, որ անցնէիք Ղափանի կողմերը. այնտեղ ժողովուրդը բարի է, ամէն տեղ կընդունեն, ամէն տեղ կը պահպանեն ձեզ: Դուք ժամանակ չի պիտի կորցնէք, հէնց այսօր, հէնց այս առաւօտ պէտք է ճանապարհ ընկնէք: Օրիորդը այնքան առողջ է, որ կարող է շարունակել ճանապարհորդութիւնը: Ես հոգացել եմ ինչ որ պէտք է ճանապարհի համար: Ձեզ պակաս է մի բան, որ ամէն տեղ կը պահանջեն ձեզանից: Ես անցագրի մասին եմ խօսում: Ես կը տամ ձեզ երկու անցագրեր: Օրիորդը թող մնայ իր ծպտեալ կերպարանքի մէջ, ուպէս և է, միայն տղամարդ ձևանալով, պէտք է ընդունէ մի տղամարդի անուն: Իսկ դուք, դարձաւ դէպի ինձ,—նոյնպէս պէտք է փոխէք ձեր անունը:

«Վերջացնելով իր պատուէրները, հանեց նա իր ծոցից երկու պարսկերէն անցագրեր, մէկը տուեց ինձ, միւսը օրիորդին, յայտնելով, որ մենք կրենք այնուհետև նրանց մէջ նշանակված անունները:

(Կը շարունակվի)

ՆՐԿԱԹԷ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ

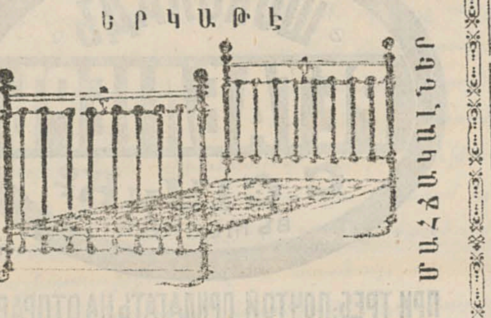

Մի հոգու համար 8 րուբլուց, երկու հոգու համար 14 ր., մաՀիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ: Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, դանակներ պատառաքաղներով, երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, Թիեր, տղամարդկերանց և կանանց ԹԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԷՕՆԿԱ, բէվօլվէրներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալբօմներ, կօնֆեկաներ, ԹԷՅ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան Թէ ուրիշ տեղ:

56—100

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ Թղթի վրա:

Միակ գործակալ ԼԻԱԿԱՆ Խ տեղը կամ ամեն րի համար մեծ ԳՐԻՉՆԵՐ էժան քան Թէ նոյնպէս ԹԱՆԱՔներ, գմուռ, ՄԱբրիչներ, պենալներ, ծխախոտի ՆԵՐ, ածելիք, ներ, ԲԱԶԿԱԹՈՌբարկու կախելուՏԻՆԵՐ, փգադօսի լութիւն ԱՆԳԱՆՈՒԹ: Նոյն տեսակ ձեռագրեժանակութեամբ ամեն ձևի 25% ուրիշ տեղ: կաԹուղթ, տետրակՏԻՏՆԵՐ, քարեդԳՐՉԱԿՈԹ, քասկամաններ, ՄԿՐԱՏբոցներ, խալիչաՄԱՀՃԱԿԱԼ, վեն համար խրեր, ԳՕներ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, բրիտանական մետալից խրեր, ԼԱԳՏԵՐՆԵՐ, գգալներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, Ջրամաններ, երես լուանալու ամաններ, Ֆիլտրա, կրան, չիֆներ, այգու մկրատներ, չորի շչեօտկա, գլխի, երկաթէ Թելերից, ձիու համար: Մակենտօշներ: Բժշկական Թուղթ փատերկլօզետի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:

18—100

ՆՈՐ բացված է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ լաւ յատկութիւն ունեցող և շատ էժանագին ՑԷՄԷՆՏԻ ՊԱՀԵՍՏ, ինժէնէր Մ. Ի. Ջէրկասօվի գաւօդից կէրչում:

ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՎԱԾ Է ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՄԷԴԱԼՆԵՐՈՎ.

1. Ս. Պետերբուրգի Ռուսական մանուֆակտուրայի հանդեսից 1870 Թ.
2. Մոսկվայի բազմարուեստեան 1572 Թ.
3. Լօնդօնի Միջազգային 1875 Թ.
4. Մոսկովեան համայն Ռուսական 1882 Թ.

ՑԷՄԷՆՏ ԾԱԽԵԼՈՒ ՊԱՀԵՍՏԸ և ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ԳՏՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԻԽԱՅԼՕՎՍԿԻ ՓՈՂՈՑԻ ՎՐԱ, ՏՈՒՆ ՍՏՐԱԽՕՎԻ № 85.

Մ. Ն. ՏԷՐ-ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱՀԵՍՏ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱԽ

ԱՐՄԵԱՆՍԿԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՕԼԻՔԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՒՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻՔ, զանազան աԹոռներ 35 րուբլուց գինը, բազկաԹոռներ 6 ր., գիվաններ 12—25 ր., կաչելի, մանկական աԹոռներ և այլն: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ, ճանապարհի մահճակալներ, պահարաններ, ծալվող սամօվարներ: Ջեմօդաններ 2 ր. 75 կ.—26 ր., սակվօյաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սումկաներ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿՂԵՐ 5 ր. 50 կ.—30 ր.:

Սամօվարներ, լուհանոցի պղնձէ ամաններ, կօֆէյնիկ, Թէյամաններ, ուԹոներ և ապալու գործիք, գերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒԱՆԱԼՈՒ ՄԱՐՄԱՐԻՕՆԻ ամաններ 40 ր., երես լուանալու պղնձէ և ժեստի ամաններ:

ՊԱՏԻ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ 9 ր., տուալէտի հայելիներ 2 ր. 40 կ.—13 ր., զանազան մետալների ման ակալներ 1 ր.—15 ր., սեղանի գգալներ 4 ր. 50 կ. և Թանդ, Թէյի գգալներ Ֆրաժէի, մելխիօրի, լեհական և բրիտանական արծաԹից աւելի էժան, քան Թէ ուրիշ տեղ, դանակներ, պատառաքաղեր 2 ր.—26 ր.:

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՕՇԻԿՆԵՐ կանանց և մարդկերանց, հովանոցներ կանանց և մարդկերանց, ռուսական և անգլիական պողպատէ և երկաԹէ դանակներ, յայտնի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ 10 կ. և աւելի:

ՌԷՎՕԼՎԷՐՆԵՐ զանազան տեսակի 3 ր. 50 կ.—35 ր., պատրօններ րէվօլվէրների համար, հրացան 6 ր. և աւելի, զանազան վեշալկաներ, կչիռքներ: Անգլիական և ամերիկական կլեօնկա 50 կ.—2 ր. արշինը:

Մշտապէս ունեմ 10,000 Ֆ. ԹԷՅ Պօպօվ եղբայրների, կաֆէ ՄԻԽԵԼՍՕՆԻ Թէյի համար խմորեղէն էյնեմի, ՌԷՅՆԳԱՐԴԻ սիգարներ, հոտաւէտ ջուր (Օդէկօլօն) ծխվող փոշիք, պուդրա, գլիցերինի սապօն և այլն, աւելի էժան քան Թէ ուրիշ տեղ:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գալանտէրէյի զանազան ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ, դրամարկղ, քսակներ, սանդրներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, զինուորական զամշի ձեռնոցներ, գարուս, Թելեր, բրօնզի և մարմարիօնի Թանաքամաններ, մելրամաններ, գրիչներ, մատիտներ, գրչակոԹեր, սուրգուչ, փոստի Թուղթ, ծրարներ և այլն:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պրօբկա) հանքային ջրերի, գարեջրի, գինու և գեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:

Վերև յիշված բոլոր առարկաները ունեմ մեծ քանակութեամբ և ստանում եմ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:

Առևտրականներին զիջումն և առանձին պայմաններ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել. Тифлисъ. М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОСОВУ.

21—100

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԷՐԷՈՒՄ

ԴՎՕՐՑՕՎԻ ՓՈՂՈՑԻ ՎՐԱ

ՎԱՐՁՈՎ ԵՆ ՏՐՎՈՒՄ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ

ВЪ ГАЛЛЕРЕѢ АРЦРУНИ

НА ДВОРЦОВОЙ УЛИЦѢ

ОТДАЮТСЯ ПОМѢЩЕНIЯ

Подъ МАГАЗИНЫ, СКЛАДЫ и КОНТОРЫ

ԳԱԼԷՐԷԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, ԴՎՕՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵՋՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ Թուղթ, բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՅ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Զ Ի Ն Գ Ե Ր

Ն Ի Ւ-Ե Օ Ր Ք Ի Մ Է Ջ

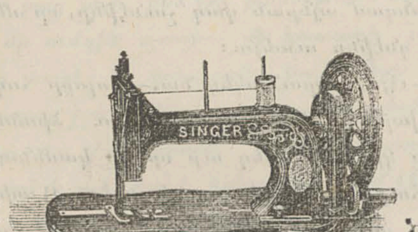

ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԱՄԵՆԱԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ:

Ծախում է ամենալաւ համարված կարեմեքենաներ նպաստող նոր գործիքներով և նոր պատուանդաններով, որոնք պահպանում են փչանալուց, գործելու ժամանակ աղմուկ չեն հանում և Թեթև ընԹացք ունեն աշխատանքի ժամանակ, այնպէս որ ամենամեծ և ծեր մարդիկ կարող են նրանց կառավարել առանց ոյժերը սպառելու: Ծախված է

ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՑ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐՎԱՅ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Այս իրողութիւնը ամենալաւ ապացոյց է Զինգերի կարեմեքենաների համար:

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Զինգերի իսկական կարեմեքենաները մեծ վարկ ունեն, որովհետև իրանց գեղեցիկ յատկութիւններով ամենքին զմայլեցնում են և այդ պատճառով ուրիշ գործարանները նրանց կեղծում են և ծախում են Զինգերի իսկական կարեմեքենաների տեղ: Զգուշացնում եմ ձեզ, որ Զինգերի իսկական իւրաքանչիւր կարեմեքենան The Singer Manufacturing C-o ֆիրմայից ունի գործարանի դրօշմներ մեքենայի կոԹի և մանուլի վրա. The Singer Manufacturing C-o,

Գ. Ն Է Յ Դ Լ Ի Ն Գ Ե Ր, Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս, Գ Օ Լ Օ Վ Ի Ն Ս Կ Ի Փ Ո Ղ Ո Ց, Տ Ո Ւ Ն Մ Ի Ր Ի Մ Ա Ն Օ Վ Ի

ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ Պօլիցէյսկայա փողոց, տուն Թերզի-Օղլի:
ՔՈՒԹԱՅԻՍԻ մէջ Միխայլօվսկայա փողոց, տուն Շնէյդերի:
ԲԱԳՈՒԻ մէջ Միխայլօվսկայա փողոց, տուն Տէր-Աւագօվի:
Իւրաքանչիւրին մէջոց տալու համար ձեռք բերել Զինգերի ամենաօգտակար և իսկական կարեմեքենան կարելի է գնել փոքր մուտքերով, այսինքն շաբաթական 1 ր. 50 կ. վճարելով առանց իսկական գինը բարձրացնելու: Հնացած մեքենաները խանուԹը փոփոխում է:

3—50 (1)